

4. Конституція України: Закон від 28 червня 1996 р., №254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%B2%D1%80>.

5. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон від 15 липня 1997 р., № 452/97-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80#Text>

6. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон від 15 липня 1997 р., № 452/97-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80#Text>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-333-0-17>

## DEFINITION OF “CULTURE” IN THE ASPECT OF “SAFETY CULTURE” DURING MINE ACTION

## ДЕФІНІЦІЯ «КУЛЬТУРА» В АСПЕКТІ «КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ» В ПРОЦЕСІ ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Bohdanov L. V.**

*Postgraduate Student  
at the Department of Public  
and Land Management  
Classical Private University  
ORCID ID: 0009-0009-2887-9321  
Zaporizhzhia, Ukraine*

**Богданов Л. В.**

*аспірант кафедри публічного  
управління та землеустрою  
Класичний приватний університет  
ORCID ID: 0009-0009-2887-9321  
м. Запоріжжя, Україна*

**Постановка проблеми.** Безпека людини – це основний склад сталого людського розвитку, який використовується світовим співтовариством в якості основного важеля людського розвитку планетарних суспільств, не випадково розробниками концепції науково-освітнього напрямку «Безпека життя і діяльності людини». Вчені проаналізували процес трансформації адміністративної системи розвинених країн світу і прийшов до наступного висновку, що безпека власного існування,

стабільність життєзабезпечення, страхування від нещасних випадків і т.д. становить основний зміст сучасної системи управління [1].

**Аналіз останніх наукових досліджень та праць.** В процесі дослідження нами були розглянути наукові роботи В. В. Березуцького, Н. Л. Березуцької, В. В. Бегуна, Т. В. Іванової, Н. В. Кулалаєвої, О. Мойсеєнка, Л. В. Романова, Г. Ситника та інших.

**Мета статті.** Теоретичний аналіз нормативного забезпечення формування культури безпеки в процесі протимінної діяльності.

**Виклад основного матеріалу.** Взагалі, поняття «культура» використовується в різних аспектах – це культура рослин, виробництва, археологічна культура і т.д. Що стосується культури суспільства, то під нею зазвичай розуміють сукупність людських досягнень в духовній сфері. У гуманітарних дослідженнях термін «культура» найчастіше відображає чітко визначене в часі і просторі суспільство, яке явно відрізняється за етнічним складом, рівнем технологічного розвитку, своєрідністю економічного і соціального життя.

У суспільстві культурні норми є обов'язковими і вказують на міру необхідності поведінки людини, які діють як очікування щодо майбутньої поведінки, контролює поведінку, яка відхиляється від норми.

Визначення «безпеки» багатогранне. Воно обумовлено різними факторами: об'єктивними і суб'єктивними, соціально-психологічними і культурними, політичними і законодавчими, природними і технічними, макро - і мікроекономічними.

Слід зазначити, що рівень безпеки життя і діяльності людини визначається декількома зовнішніми і внутрішніми умовами, в тому числі визначальними:

1. Соціальні умови життя людини, ступінь його безпеки в охороні здоров'я, культурі, захисту дитинства, старості, інвалідності і т. д.;

2. Екологічні умови, що визначають рівень захищеності людини від впливу шкідливих факторів навколишнього середовища на здоров'я і перспективу подальшого життя;

3. Правові умови, що визначають рівень захищеності прав, свобод і обов'язків людини державою;

4. Матеріально-економічні умови, що визначають ступінь захищеності людини від бідності, задоволення звичайних потреб, таких як їжа, одяг, житло і т. д.;

5. Освітні та культурні умови, що надають можливість здобувати знання і навички для професійної діяльності та особистої самореалізації.

Культура безпеки як соціальний феномен представлена ідеологією, релігією, наукою (включаючи знання про безпеку людини і суспільства), мистецтвом, міфологією і спортом. У той же час, в своєму особистісному втіленні безпеку життя – це не те ж саме, що характеристика людини з його діяльністю. Безпечний спосіб життя-це життя за законами безпеки (запобігання, мінімізація, подолання, ліквідація наслідків впливу шкідливих і небезпечних факторів). А культура особистої безпеки включає в себе кілька додаткових елементів – це і мотивація, і досвід самовдосконалення при підготовці до безпечного життя.

Поряд з потребою людини в їжі, одязі, житло і спілкуванні, безпека є однією з найважливіших потреб. Це означає, що саме це поняття як категорія виникло разом з потребою в безпеці і, отже, з появою людини [3]. Як складне соціально-політичне явище, багатогранна життєдіяльність, культурні особливості, накопичений історичний досвід і, в кінцевому рахунку, переваги кожної людини і громадянина, соціальних груп, суспільств, націй, земних цивілізацій [2].

У тлумачному словнику поняття «безпека» трактується як стан, при якому немає небезпеки або ніщо не загрожує кому - небудь або чого-небудь [4]. Тобто не існує факторів або умов, які можуть становити загрозу існуванню – окремих людей, сімей, соціальних груп, суспільств. Система цінностей є визначальним фактором, що визначає сутнісний зміст поняття «безпека» і, відповідно, цілі, засоби і методи управління [4]. У цьому випадку визначається безпека і проводиться суб'єктивна оцінка характеру і ступеня потенційної або реальної загрози цінностям, які сповідує суспільство в конкретний історичний момент розвитку.

Забезпечення безпеки має стати головним пріоритетом і внутрішньою потребою кожної людини протягом усього його

життя, потребою кожної сім'ї, кожного трудового колективу, суспільства в цілому, держави і цивілізації в цілому. Тому необхідно прагнути до прийняття дітьми, батьками і вчителями цих норм, які знаходять відображення у відповідних особистих установках і цінностях в повсякденному житті.

Зміст культури особистої безпеки включає в себе пріоритетні напрямки базової культури даної людини: ідеологічну, моральну, психологічну та інші види культури. Розвиток такої культури на індивідуальному рівні передбачає формування ідеалів і цінностей в області безпеки життєдіяльності, їх мотивацію, вроджений розвиток і формування набутих якостей особистості.

Сьогодні культура безпеки – це природна реакція, набуте відображення цивілізованої людини на можливість прояву загрози небезпеки. Це правильна реакція, і вона стала повсякденною звичкою і нормою, не замислюючись кожен раз про те, що він повинен робити, оскільки культурна і цивілізована людина звикла до того, що його вітають при зустрічі зі знайомою людиною. І якщо існує культура безпеки, то саме завдяки цій звичці людина ніколи легко і невимушено не порушить правила безпеки для себе.

**Висновок.** За результатами вивчення наукових літературних джерел з'ясувалося, що, незважаючи на дуже високу актуальність даного питання, питання формування культури безпеки протимінної діяльності в науковій літературі не висвітлено. На сьогоднішній день розроблена конкретна нормативно-правова база з питання протимінної діяльності та гуманітарного розмінування, впроваджені світові стандарти протимінної безпеки, з урахуванням цього проводиться інструктаж школярів з протимінної безпеки, питання національного регулювання формування протимінної безпеки є напрямком наших подальших наукових досліджень.

#### **Література:**

1. Бегун В. В., Наumenко І. М. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки) : навч. посібник : УАННП «Фенікс». Київ, 2004. 328 с.

2. ДСТУ 5058:2008. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Основні положення. Чинний від 2010-01-01. Вид. офіц. Київ, 2009. 14 с.

3. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI. База даних «Законодавство України». ВР України. Інтернет ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>

4. Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях : постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444. База даних «Законодавство України». ВР України. Інтернет ресурс. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF>